

Tạp Ghi ... Cali 5

Người viết Cali 5

Tôi đọc sách và học sử

Thân hữu H. viết cho tôi : “Anh đọc sách sử nào mà dám viết như vậy?”

Anh H. ơi, câu hỏi của anh khó trả lời quá vì sách sử thì tôi đọc quá nhiều, tôi thật tình thích đọc sách sử, tôi thích đọc sách của những người viết tốt nghiệp về ngành sử, người viết sử của Việt nam thành danh cũng chẳng có bao nhiêu cả. Tôi cũng thích đọc sách của người không có học gì về sử nhưng những gì họ viết về cuộc đời của họ cũng có liên hệ về sử trong phương diện gì đó. Tôi cũng vẫn đọc những gian sử, sử của kẻ thắng và cũng đọc sử của những người thua.

Sử thì tôi đọc quá nhiều, đọc để chiêm nghiệm, suy nghĩ đúng sai, học hỏi, đánh giá mà thôi. Có rất nhiều cuốn sách không viết về sử nhưng trong đầu của tôi, tôi cũng rút tía được nhiều sử liệu trong cuốn sách đó. Tôi nói là nói theo suy nghĩ, suy nghiệm của tôi chứ tôi không nói theo sách sử nào cả.

Phải nói ngay với anh một điều là tôi thích đọc sách từ bé, gặp cái gì thì tôi cũng đọc, thử gì tôi cũng đọc, mượn đọc thì nhiều chứ đâu có tiền mà mua như người ta. Lớn hơn thì tôi mượn, tiệm cho mượn sách trên đường Lê Văn Duyệt, gần rạp hát Nam Quang là chỗ tôi hay mượn khi còn thiếu niên và sau đó là tiệm cho mượn sách Cảnh Trung trên đường Phan Đình Phùng gần ngã tư Cao Thắng là nơi tôi hay lai vãng. Lớn lên, có tiền thì tôi mua thêm tạp chí, nguyệt san để các em có sách mà đọc..., tôi rất cảm động khi thấy các em tranh dành đọc, đứa xí nhất, đứa xí nhì, v.v... sau khi tôi đọc xong, và hờ ra một tý là có đứa chôm, mang đi chỗ khác đọc rồi.

Sống trên nước Mỹ, thư viện Mỹ thì có hăng hà sách cho mọi người mượn đọc, kể cả sách tiếng Việt cũng có nữa nên tôi mặc sức mà đọc. Tôi hiện sống tại vùng Vịnh San Francisco nhưng trước đó thì tôi sống tại Orange County miền Nam California, thư viện trong vùng đó thì tôi quá rành ... Thư viện Westminster trên đường thứ 13 là nơi có nhiều sách tiếng Việt nhất... bao nhiêu kệ sách tiếng Việt, tôi đọc hết trơn hết trọi rồi. Hết thì tôi qua thư

viện khác, tôi ở Garden Grove thì thư viện Garden Grove trên đường Garden Grove và Euclid... làm sao tôi bỏ qua được, nơi này có nhiều sách của Đại Hàn.

Thư viện Santa Ana, thư viện New Hope, thư viện Huntington Beach, sách Việt tại đó tôi cũng đọc hết. Hiện nay tôi còn giữ một quyển sách về cá vàng của thư viện Santa Ana, trong cuốn sách này có nói về cách phối giống cá vàng nên tôi mua cất giữ. Một giáo sư người Mỹ có nói, muốn sách nào thì cứ ra thư viện mà tìm, mà lấy... đương nhiên mình phải trả tổn phí, nhiều lúc rất mắc, mắc hơn sách mua mới nữa,... thì cũng như sách bị thất lạc mà thôi. Huề.

Oakland, nơi tôi cư trú có thư viện Á châu nên sách tiếng Việt phong phú lắm, tôi thường thấy sinh viên trường đại học Berkeley đến thư viện này tìm tài liệu để viết về môn sử Việt. Một lần tôi đang đứng điểm sách đặt trên kệ thì thấy một người Mỹ đến đứng gần bên... cũng điểm sách tiếng Việt như tôi. Đứng một lát thì tôi nói nhỏ mình “ên” đủ để người Mỹ nghe nhưng mắt tôi vẫn tỉnh bơ điểm sách... “có biết đọc chữ Việt không mà đứng ở đây?”... người Mỹ đó trả lời ngay “biết chứ sao không!”... thế có bỏ đời không? Thế là tôi quay qua bắt tay hân, hỏi hân muốn tìm sách gì và thích sách loại gì? Hân nói tôi thích đọc sách nói về nếp sống, phong tục, tập quán của người Việt... như “Tuần, chàng trai nước Việt” của Nguyễn Vỹ. Tôi nói với hân, tôi đọc những sách này 2 lần rồi, lần đầu vào năm 1960 (dĩ nhiên sách mượn ở tiệm gần VQ).

Thế là 2 đứa chúng tôi bỏ chuyện tìm sách, kéo nhau ra bàn ngồi thì thăm nói chuyện... vừa đủ nghe để khỏi làm phiền khách đọc khác. Té ra hân là giáo sư tiếng Việt, dạy tại đại học Berkeley, có vợ là người Việt, hôm nay đưa vợ đi chợ và hân thì tìm sách Việt... để đọc.

Thư viện Oakland tôi cũng đọc hết sách Việt , tôi qua thư viện San Francisco tìm tiếp, tôi đến thư viện nhà thờ công giáo toàn người Mỹ thì cũng thấy có một số sách Việt. Tôi đến thư viện tài liệu chiến tranh Việt nam thì thấy không có sách Việt... sách Mỹ thì 100% em ơi... đây đủ lắm.

Thư viện chính Oakland thì hoàn toàn không có sách Việt vì sách Việt chuyển qua hết cho thư viện Á châu... nhưng tôi vẫn đến tìm sách tại đây để mượn và tham khảo những sách không cho mượn... dĩ nhiên là toàn tiếng Anh, sách tôi đọc và tham khảo là sách về thảo mộc.

Vùng tôi ở có nhiều chợ trời nên sách bán cũng thiếu gì và tôi mặc sức mà mua sách mình thích dĩ nhiên rẻ rề... so với giá bán tại tiệm sách thì ... phổng tay. Tôi cũng nhiều lần đi tìm sách tại những tiệm bán sách mới, sách cũ, sách hiếm quanh đại học Berkeley nên cũng đủ hiểu biết giá cả. Nhiều sách hiếm trị giá 5-7000 \$ một cuốn... mà chợ trời thì cái gì cũng có nên lái sách trên Berkeley cũng hà rầm đi sẵn lòng.

Tôi cũng mượn sách tại thư viện city Hayward, rồi sách cũng hết nên tôi chuyển vùng hoạt động sẵn lòng sách xuống San Jose và vài ba thư viện tại vùng này đã được tôi ưu ái. Tôi thích nhất thư viện nhỏ vùng Blossom Hill gần bệnh viện Kaiser, gần hãng IBM, thư viện nhỏ gọn, đẹp, lịch sự, xe đậu thích hợp và thích nhất là nhiều sách tiếng Việt... mới, mười mấy cái kệ đầy nhóc sách, sách cũ dơ bẩn vì người đọc nhiều thì vứt bỏ, thay thế bằng sách mới, nơi kệ sách tiếng Việt có để bút và giấy “*Quý vị muốn đọc sách gì thì viết vào đây... chúng tôi mua*”, dĩ nhiên còn lịch sự *Thank You* nữa... để thưởng không?

Cách 3 tuần thì tôi xuống trả sách nhưng tôi thường xuống sớm vì sách mượn tôi đã đọc xong hết, tôi muốn mượn sách mới khác, chưa có ai mượn cả, mỗi lần mượn khoảng 10 cuốn, tha hồ đọc. Thời gian 5-7 năm trở lại đây thì tôi không mượn nữa, sách tiếng Việt đầy rồi... và thêm cái nạn sách rơm, sách ế, sách bầy bạ rác rưởi của cộng sản Việt nam tràn lan thư viện Mỹ. Thư viện này không có nhân viên Việt thường xuyên, thư viện chỉ mua sách qua nhà phát hành, nhà xuất bản chứ không mua sách cá nhân nữa.

Tôi đọc sách như vậy thì làm sao nhớ là sách sử nào được. Có lẽ chẳng ai có cơ hội đọc sách như tôi cả. Một lần tôi có nói “thân hữu điện lực đọc nguyệt san *order* chẳng bao nhiêu cả, đếm chưa hết đầu ngón tay... !!!”

Tôi có hai cuốn sách to đùng, nặng nề... do bạn tôi về Việt nam mua tặng hơn 4 năm rồi nhưng tôi chưa hề đụng và phá bỏ bao bọc... bạn tôi biết tôi thích về thảo mộc nên mua tặng những những thứ này đã lỗi thời, quý là cho đám học sinh, sinh viên học nông lâm mà thôi... từ chương và vô ích. Phải

chỉ bạn tôi mua tặng tôi sách những bài thuốc về thảo mộc thì hay biết bao nhiêu.

Cũng sách này nhưng cũ hơn, một anh bạn nông lâm súc đi ODP... tới chơi nói chuyện cho biết anh chỉ mang một cuốn sách theo để kỷ niệm khoa anh học cùng nhớ tạ ơn thầy. Tôi nghe chuyện và buột miệng “*anh đem CCVN... bộ 1 cuốn, bộ 3 cuốn, hay bộ 6 cuốn?*”... làm anh này chới với chẳng hiểu tôi nói gì cả... anh hỏi lại thì tôi giải thích cái cuốn anh mang theo là bộ 1 cuốn, sách bìa màu xanh nhạt, chắc bây giờ bìa bẩn lắm rồi, kể đó tái bản lại là bộ in 3 cuốn, bìa màu xanh dương, kể nữa là bộ in 6 cuốn 3 màu đậm nhạt khác biệt. Dĩ nhiên anh ta không biết 2 bộ sau vì tái bản ở hải ngoại. Tôi nói với anh, anh đưa 5 từ đây, tôi đưa anh một cuốn sách mới, đương thời, ngon hơn và đầy đủ hơn sách của thầy anh nhiều, tôi biếu anh cũng được nhưng tôi không biếu, tôi có một cuốn rồi, cũng giống y chang cuốn này nhưng cuốn của tôi bìa cứng mắc tiền hơn, cuốn kia trị giá 30\$. Tôi biết sách giá trị, cần thiết cho người thích thảo mộc nên mua để đó... chờ đúng người, đúng việc, và tiền trao... sách giao. Tôi dẫn anh bạn này ra hàng ba moi ra cuốn sách tôi dấu chưa mang vào nhà vì không có chỗ chứa.

Cũng cuốn sách như thế này, tôi mua và vứt bằng sau xe, để nguyên cũng vài tháng, một lần tôi ăn mì ở San José thì gặp thằng con bà cụ bạn với bà cụ tôi, thằng này là thằng có con gà nòi non cựa lực giác oai hùng bị con gà trống ta già của chúng tôi khóa đá gãy cánh như đã viết kể lại “*Những độ gà nòi*” đăng trong THĐL năm xưa. Đang ăn uống thì nó nói nó muốn tìm mua sách có nói về cây Trà... thì tôi nói ngay... mày muốn có thì có liền, đưa 10 tiền là có ngay, cuốn này hiện trị giá 40 \$. Ăn xong thì tôi dắt nó ra xe lấy cuốn sách tôi vứt ở băng sau vài tháng trước.

Trở lại chuyện sử, gần đây thân hữu D điện thoại thăm hỏi tôi và hỏi tôi đang làm gì, tôi nói tôi đang học sử... làm anh D hỏi tiếp... sử gì? Thì sử nước mình chứ sử gì... nước Mỹ nước mình mà. Anh D hỏi anh học ở đâu? Tôi học trên TV... Anh D hỏi anh làm ơn nói rõ dùm... !!! Tôi nói, hôm nay là ngày lễ Thanks-giving ... TV đài History đang chiếu về những thứ liên hệ đến ngày này, hồi này thì chiếu về gà lôi... turkey, bây giờ đang chiếu về bò nuôi trên thảo nguyên... chương trình hay lắm và tôi thường hay coi đài History... không phải sử... nước mình hay sao? Đài này toàn chiếu về sử ... có cả sử về Tỉnh Dục của con người trên thế giới qua nhiều

thời kỳ... 6 giờ sáng là tôi đã dậy để học sử rồi... Ha ha ha... tôi học sử... nhiều thú vị lắm.

Cây trái quê mình

- Ủa... cây gì mà nhiều trái to, đỏ đẹp vậy, mà sao trái mọc đầy thân cây vậy?

Đây là lời của tôi nói với bà hàng xóm người Việt, một ái hữu công chánh nhà ngay bên cạnh, khi tôi qua nhà bà và nói khi bước vào sân nhà.

- Ông quên rồi sao? Đây là cây mận *Sugar plum*, tôi mua trái ăn, lấy hạt dầm thành cây, đã nói với ông lâu rồi.

- Hồi đó nó còn nhỏ, bây giờ mau lớn quá, mà còn đầy trái, to đỏ đẹp quá, không giống chút nào với *Sugar plum* người ta bán,... bà trồng cách nào hay vậy?

- Ông đùa hay giỡn dzậy? Tui làm theo lời ông chỉ đó,... nó ra dzậy đó.

- Tôi nói hồi nào? Tôi có chỉ cho chị hồi nào đâu?

- Thì ông đâu có chỉ, ông chỉ kể chuyện cây quít đường, cây hồng dòn nhà người bạn hay em bạn gì đó. Tui nghe và bắt chước làm dzậy thôi... ông hay thiệt.

Tôi lại thăm vợ chồng người em của bạn tôi, người bạn thân này bị ung thư và đã mất rồi. Tôi lại thăm và xem cái nhà, xem cái vườn thì đúng hơn vì tôi nghe nói người chủ trước là người Ấn độ đã trồng những cây này. Nhìn thoáng qua thì tôi biết vợ chồng người em bạn đã lầm, họ mua nhà qua trung gian, chỉ nghe nói về chủ nhà chứ không gặp mặt. Chuyện này là bình thường. Tôi biết ngay chủ nhà cũ là người Hoa có trình độ về thảo mộc.

Ngay sau nhà là một cái sân tráng xi măng, trong sân xi măng, 2 bên là 2 cái bồn xây gạch đỏ 1m x 2m x 0.5m... che lấp phía trên bởi nhiều thứ với mục đích che lấp. Ngay phía ngoài sân xi măng, chính giữa là một cây hồng dòn cao độ 2m (không cho mọc cao), cành, tán thật đẹp... từ bàn ăn nhìn ra qua cửa kiếng sliding... thật đẹp qua con mắt của tôi tưởng tượng theo thời gian trong năm với Xuân, Hạ, Thu, Đông, với chỉ một cây hồng dòn mà thôi.

Trời ơi... lá xanh nhỏ, non nà khi lá trở đọt, xanh màu hương tóc mạ non của nhạc sĩ Thanh Sơn, xanh đậm khi cây trở hoa và bóng rợp mát trong mùa hạ. Lá cây hồng từ từ đổi màu từ xanh đậm qua đỏ, qua vàng, và từ từ rơi rụng trong mùa thu, lộ ra những quả hồng từ xanh qua vàng nhạt,

vàng sẫm, và cuối cùng thì trở cảnh với trái trĩu trĩu treo trên cây trong mùa Thu, Đông. Tiếc quá, California không có tuyết, tuyết phủ cây hồng đầy trái thì tuyệt đẹp.

Chung quanh sân sau, cận kề bức tường, cách tường 1 m là góc trái cây ổi xá lý, kế đó cây lê Mỹ, kế đó 2 cây tắc, một cây trái tròn, một cây trái dài và kế đó bên cánh phải là một cây quít đường, tôi hái thử thì thấy ngọt nhạt và không nước. Cây tắc và quýt thì chỉ lai rai vài trái.

Tôi rất có cảm tình với người chủ cũ về trình độ, sở thích, chọn lựa cây cối.

Đang nói chuyện tới đây thì có 2 đứa em vợ về, 2 người này từ tiểu bang khác tới ở chơi thăm viếng California, một đứa không thích cây cối và một thì thích, cả 2 đều ngồi nghe.

Anh T muốn chặt cây quýt và 1 cây tắc vì 2 cây tắc mọc sát nhau quá, còn cây quýt thì không có nước. Cô V vợ T nói vậy.

Tôi nói không chặt cây nào cả, 10 năm trồng cây... không có chuyện không vừa ý là chặt bỏ. Người nào trồng đã tính hết cả rồi, họ chọn mua được 2 cây tắc, quả tròn, quả dài là có ý tốt đó... là tiền đó. V.T. có biết tại sao người Việt nam hay mua chưng cây tắc, cây quất, cây quýt vào dịp Tết không? Họ bắt chước tục lệ Tàu tin tưởng đó là cây mang vàng cục, vàng khối đến cho họ. Quả tắc ngâm chưng đường phèn thêm gừng thì ngon hết xảy... nó còn trị ho đó.

Cây tắc, cây quýt không ra hoa, ra trái vì không được chăm bón, bỏ phế nhiều năm tháng, đất đai tại căn nhà này chưa chắc là đất tốt, thật tốt nhưng cây đã mọc như thế này là tốt quá rồi, bây giờ chỉ cần làm chút việc là xong. Làm được thì làm, không làm được thì kêu thợ tới làm... tiền thì họ làm nhanh lắm, 2 em đã làm ra tiền thì bỏ chút đỉnh ra cho thợ chuyên môn làm, họ làm nhanh, làm gọn, làm sạch sẽ thì nhìn đẹp mắt ngay.

Hai cây tắc rậm rạp lá nhỏ, cành lá chen nhau... đưa vài nhát *trimmer* là xong ngay, muốn hình dáng nào cũng được. Cây quýt to cao thì phải chặt bỏ, chặt hết những cành cao tua tủa đâm thẳng lên trời, cắt bỏ hết những cành nhánh đâm ngang chéo xuyên cây, cây phải thông thoáng, ánh sáng mặt trời có thể xuyên rọi. Những cành dài quá thì cắt cho gọn gàng như mình muốn.

Thế còn cái vụ cây quýt, trái không có nước thì sao? Trời đất, cái nhà này chủ bỏ phế một thời gian dài, chẳng có ai tưới nước cho nó cả... thì bây giờ

cung cấp nước cho nó đi...V lấy cái ống dây xịt nước ở ngoài sân, hồi nãy anh đã thấy, để gần gốc cây quýt cho nó chảy nhỏ giọt suốt đêm, xong chuyển qua từng gốc cây khác, từng gốc cây khác. Anh muốn nhỏ giọt vì muốn đất thấm thấu nước đều khắp, không phí nước. T ra tiệm bán cây mua phân Bloom bón cho nó theo lời chỉ dẫn có sẵn. Cây hồng dòn cũng bón nhưng tuyệt đối không được tưới nước. Sao vậy anh? Cả bọn cùng hỏi. Cây hồng dòn chỉ tưới ít nước mà thôi, khi cây có hoa và trái thì đừng tưới gì cả... tưới thì hoa trái sẽ rụng đó.

Vài tháng sau thì tôi trở lại và ... Ba Mạ Oi ... tôi cũng không ngờ kết quả lại quá sức tưởng tượng như vậy. Cây hồng dòn đầy dẫy trái, trái nào cũng to bằng cái tô... (đùa chút thôi), cây quýt thì cành nào cũng đầy trái và cành thì rũ xuống như cành liễu vì trái nhiều và to quá... chi chút và chi chút... hết nước nói, dĩ nhiên là mọng nước.

Tôi hỏi thì V nói lại, em kêu ông thợ cắt cỏ làm việc cắt cây tía cành, tụi em chẳng làm gì cả. Hai cậu em của em thì tự động chạy ra *Home Depot* mua một bao phân như anh nói mà những 25 lbs, chúng nó bón vào tất cả các cây trong sân vườn nhà này... để hồng gần chín, em hái và đóng thùng gửi lên cho ba mẹ và các em của em, trên đó không có hồng. V nói trên đó lạnh lắm, nhiều lúc âm mấy chục độ lạnh. Tôi nói ngay, mua cây trồng đi, cây hồng chịu được giá lạnh, tuyết băng, không chết đâu.

Cho tới nay tôi cũng chưa ăn được miếng hồng, trái quýt nào từ nhà này, tôi đến nhà thì toàn trái mùa, hồng quýt đều còn xanh, chưa chín.

Bây giờ tôi nói tới chuyện 2 cái bồn xây gạch đổ đẹp như đã dẫn ở trên : Còn 2 cái bồn gạch xây, che đậy cái gì vậy? T nói ngay... V bảo em hủy diệt

ngay 2 cái bồn trồng trúc này vì nó sẽ chạy lung tung phá sân, phá nhà. Em đã chặt hết và lấy đồ phủ kín cho nó chết. Có đúng không V, em nghe ai nói vậy? Thì em cũng nghe mấy người trong sở nói nên em nói với anh T hủy diệt ngay.

Tôi nói với T, dỡ ra, mở ra cho tôi xem thì trời ơi, tôi thấy còn rõ ràng những thân trúc tròn nhỏ màu tím ngắt... tím cả chiều hoang biền biệt. Chậu bồn bên kia thì đã rõ ràng, chết rụi hết cả rồi vì đã được chặt, đập hủy diệt trước, ngoài ra còn được đổ than nóng nướng BBQ dư thừa cho ... chết mẹ mảy luôn. Tôi nói V nói trúng nhưng trật lất... nghe người ta nói nhưng người ta chưa biết tận tường. Cây tre, cây trúc thì có loại chạy, loại không chạy. Cây trúc tím này là loại chạy và chủ nhân trước của nó đã biết và đã bao chúng bằng cái bồn xây rồi, chạy đi đâu? Mua một chậu trúc tím 5 ga-lông thì cũng không phải là rẻ, xây 2 cái bồn đẹp đẽ như thế này thì chủ nhân của nó phải là một người có trình độ biết thưởng ngoạn cái hay, cái đẹp,... lòng dạ chuộng sự ngay thẳng.

Muốn có 2 bồn trúc đầy thì nó phải chạy lâu lắm mới đầy bồn được, bằng chứng là những gốc trúc T chặt cũng chỉ ở giữa bồn... 2 cái bồn này mới được xây sau này để trồng trúc tím mà thôi, nếu muốn tái lập lại bồn trúc thì mau tưới nước cho nó sống lại. Chậu bồn bên kia thì đã chết rồi... anh đã thấy ai đã gieo mấy hột mồng tơi rồi... V cười... mẹ anh T gieo đó.

Một vài thân hữu có biết vợ chồng người em bạn này, thân hữu NTC có nói sơ qua chuyện này trong bài viết nhiều năm trước, lúc còn sinh tiền.

Cali 5

